

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 15 лепта

Уређује ОДБОР

БРОЈ 15 лепта

ГОВОР ЗАСТУПНИКА МИНИСТРА ФИНАНСИЈА

Министра Народне Привреде Господина Дра Велизара Јаковића
Држан у Народној Скупштини поводом претреса законског пројекта о ратним кредитима

[5]

Амерички аванс и хитност

Али, господо, ова се хитност одједном нагло променила на горе и постала је много јача и већа од онога тренутка, када сам у финансиском одбору унесо у текст, као допуну, један нов члан, који говори о америчком авансу. Од тога тренутка хитност је и за Скупштину па и за финансиски одбор постала много јача. За ово је потребно да дам мало ближа објашњења.

Како што сам већ казао, влада има слободних кредитија још за око два месеца. То значи, да она има права да троши још само оне суме, које су распоређене још на ово два наредна месеца, а то је — још око четрдесет милиона. То право неоспорно имамо. С друге стране, поред тога права да трошимо ове кредите, мы, влада, треба да имамо и средства да то право искористимо. Влада треба да има у својим рукама и новац. У тренутку, кад смо у финансиском одбору разговарали о првобитном тексту, мы смо новаца имали, јер смо га добијали од Савезника, редовно сваког месеца, а од Америке, на мање, обично у виду тромесечних аванса. Али ситуација се променила ту скоро с тога, што је 3. овог месеца дошла једна нота америчке владе, у којој се тражи, да влада да декларијују односно пуномоћства нашем посланику у Вашингтону, да може обвезнице краткорочног рока, на које смо ми новац из Америке повлачили, евентуално претворити у дугорочне обвезнице. Значи појавило се питање скоре конверзије. У том тренутку положај владе према Скупштини постао је одједном друкчији и у толико тежи што је 1. априла стигао и рок за славље помоћи у Србију, а америчког аванса из која се она шаље нема! И тако док смо пре имали и кредите од Скупштине бар за још два месеца и средства од Савезника и Америке обезбеђена у форми краткорочних позајмица (по чл. 7. тачка 9. закона о ванредним кредитима од 1914. године) — после ове ноте дошли смо у положај да поред кредитата останемо евентуално без средстава. Јер, из Америке нови аванс за први април није стигао, а потом нам се наговештава променута конверзија за коју је потребно опет нарочито законско овлашћење, које устав тражи (члан 52, 118 и 177), а које нисмо имали. Нисмо имали што је

поменут законом ванредним кредитима од 1914. године да даје влади право да може да се задужује само на основу краткорочних или не и на основу дугорочних обвезница, а то се сад наговештава и евентуално везује за нови амерички аванс. (Драгољуб Јоксимовић. Ништа недамо.) Дакле, не дате нам ниједног динара? Та ми констатација треба. Сад да покренем, пре него што завршим говор, још једно питање, које је у финансиском одбору било покренуто односно само изглажено. Њега је покренуо г. Марко Трифковић. Он је казао: «Зар не би било згодније да влада поднесе најочитији, засебан законски пројекат о овом питању америчког аванса, јер Скупштина хоће да задржи себи право да дуже дискутујући о ванредним кредитима, дискутује и о општој владиној политици, пошто је, као ово основно буџетско право Скупштине». Овај је примедба збила на 8. априла и донекле је чак и у садашњим приликама разумљива. Али ако је пала примедба, није пала и одлука финансијског одбора, да потпиши још један динар! — Дакле, нашто нам право да дуже дискутујући о ванредним кредитима, дискутује и о општој владиној политици, пошто је, као ово основно буџетско право Скупштине. Овај је

даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај начин, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 милиона долара т. ј. преко педесет милиона динара. Ну ја бих морао да метнем ту, у тај закон, природно, уз ту суму од 50 милиона, још три месеца „шпанунга“, што значи још 3 милиона долара, а то је око 17 милиона долара што пење суму на неких 70,000.000 динара! (Драгољуб Јоксимовић: Ваматреју паре, а нама треба броја влада. — Жагор) То су правни разговори! Ако Скупштини треба броја влада по политичком ауторитету и саставу своме, нека је нађе у својој средини, а опозиција — мањина — ако хоће да обори ову владу, нека је обори, ако

Златковић: Да прибавите ћу, каже! — А, господо, крејсредства, па ма ко био на власт (даје властима да сада слободан, власник). — То би било исто ипр. што погађати куку у фанци улазити у преговоре чак за једносратну или двосратну куку — а још мање од 70 милиона динара. Према томе, кад је стари кредит недовољан, а нови нам се одриче, онда природно излази, да влада не би могла ни на који начин да одговори овој потреби, па ма подносила и засебан закон о дугорочном форми задужења. Било би даље после илузорно и бескорисно да смо подносили и засебан, одвојен законски пројекат, за овлашћење дугорочног задужења, пошто би добили одговористи, одговор који смо и сада од г. Јоксимовића чули: «Вама не дамо ниједне паре». Дакле, господо, није било погрешке и влада није погрешила кад тим путем није пошла, јер би јој ви и тај закон одбрали, као што одбијате и овај већ поднесен о ванредним кредитима од 250 милиона динара!

Цврцић: Да потпиши, господо, сада је већ узимајући да ово основно буџетско право Скупштине. Овај је даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај пут, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 милиона долара т. ј. преко педесет милиона динара. Ну ја бих морао да метнем ту, у тај закон, природно, уз ту суму од 50 милиона, још три месеца „шпанунга“, што значи још 3 милиона долара, а то је око 17 милиона долара што пење суму на неких 70,000.000 динара! (Драгољуб Јоксимовић: Ваматреју паре, а нама треба броја влада. — Жагор) То су правни разговори! Ако Скупштини треба броја влада по политичком ауторитету и саставу своме, нека је нађе у својој средини, а опозиција — мањина — ако хоће да обори ову владу, нека је обори, ако

Цврцић: Да потпиши, господо, сада је већ узимајући да ово основно буџетско право Скупштине. Овај је даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај пут, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 милиона долара т. ј. преко педесет милиона динара. Ну ја бих морао да метнем ту, у тај закон, природно, уз ту суму од 50 милиона, још три месеца „шпанунга“, што значи још 3 милиона долара, а то је око 17 милиона долара што пење суму на неких 70,000.000 динара! (Драгољуб Јоксимовић: Ваматреју паре, а нама треба броја влада. — Жагор) То су правни разговори! Ако Скупштини треба броја влада по политичком ауторитету и саставу своме, нека је нађе у својој средини, а опозиција — мањина — ако хоће да обори ову владу, нека је обори, ако

Цврцић: Да потпиши, господо, сада је већ узимајући да ово основно буџетско право Скупштине. Овај је даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај пут, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 милиона долара т. ј. преко педесет милиона динара. Ну ја бих морао да метнем ту, у тај закон, природно, уз ту суму од 50 милиона, још три месеца „шпанунга“, што значи још 3 милиона долара, а то је око 17 милиона долара што пење суму на неких 70,000.000 динара! (Драгољуб Јоксимовић: Ваматреју паре, а нама треба броја влада. — Жагор) То су правни разговори! Ако Скупштини треба броја влада по политичком ауторитету и саставу своме, нека је нађе у својој средини, а опозиција — мањина — ако хоће да обори ову владу, нека је обори, ако

Цврцић: Да потпиши, господо, сада је већ узимајући да ово основно буџетско право Скупштине. Овај је даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај пут, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 милиона долара т. ј. преко педесет милиона динара. Ну ја бих морао да метнем ту, у тај закон, природно, уз ту суму од 50 милиона, још три месеца „шпанунга“, што значи још 3 милиона долара, а то је око 17 милиона долара што пење суму на неких 70,000.000 динара! (Драгољуб Јоксимовић: Ваматреју паре, а нама треба броја влада. — Жагор) То су правни разговори! Ако Скупштини треба броја влада по политичком ауторитету и саставу своме, нека је нађе у својој средини, а опозиција — мањина — ако хоће да обори ову владу, нека је обори, ако

Цврцић: Да потпиши, господо, сада је већ узимајући да ово основно буџетско право Скупштине. Овај је даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај пут, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 милиона долара т. ј. преко педесет милиона динара. Ну ја бих морао да метнем ту, у тај закон, природно, уз ту суму од 50 милиона, још три месеца „шпанунга“, што значи још 3 милиона долара, а то је око 17 милиона долара што пење суму на неких 70,000.000 динара! (Драгољуб Јоксимовић: Ваматреју паре, а нама треба броја влада. — Жагор) То су правни разговори! Ако Скупштини треба броја влада по политичком ауторитету и саставу своме, нека је нађе у својој средини, а опозиција — мањина — ако хоће да обори ову владу, нека је обори, ако

Цврцић: Да потпиши, господо, сада је већ узимајући да ово основно буџетско право Скупштине. Овај је даје властима да би влада погрешила кад би напишала на тај пут, да другим, засебним законом тражи овлашћење за дугорочну задужење. Могло би ми се рећи: «Тражите ви само овлашћење за дугорочну задужење засебним законом а право трошења — кредите — имате у преосталим, још слободним старим кредитима». Ја сам казао, господо, већ, да имамо још слободних кредитија свега око четрдесет милиона и да поменута америчка нота предвиђа евентуалну конверзију свих америчких краткорочних позајмица и дугорочне. Доказајте суме америчких позајмица износи шест милиона долара, а то је око 32 милиона франака. Али, господо, ова је сума сва утрошена још за протекло време а нама је дошао већ и нов рок: 1. априла, кад треба да почнемо трошити нов, трећи аванс. Ако би се сви ти аванси сад конвертирали, т. ј. два прошла и овај нови од три милионе долара, онда би било за конвертовање око 9 мили

и да се одупру надирању; 2). Ради бољег вођења овог предузета обе владе имаје подједнака права; 3). Уциљу што бољег делања, решиле су, да препоруче својим официрима и војницима да се узимамо и верно помажу; 4). Кинези ће учинити све што је могуће да олакшају операције јапанских трупа. Војници Микада, са своје стране пазиће да не повреде суверенитет и обичаје становништва у областима кроз које ће проћи; 5) Чим заврше мисију, Јапанци ће евакуисати кинеску територију; 6.) Јапан ће имати права да организује војне транспорте. Уместима, које заузму његове трупе, моћи ће да врши извесна уређења која ће се укинути чим се закључи мир. Јапан ће уступити сва материјал, потребно амбулантно особље ипљске болнице; 7.) Кинеске ће трупе оперисати ван кинеске територије; 8.) Кинеска и јапанска влада потписаће конвенцију са Источним Кинеским Друштвом за случај да операције буду захтевале употребу друштвене жељеничке пруге.

Други чланови садрже објављивање поменутих клаузула, чија ће важност трајати све док се не закључи мир између Јапана и Кине с једне и централних сила с друге стране.

ЧУДНИ САВЕЗНИЦИ
Немци против бугарских захтева

Базел, 12. маја
Поводом постног писма једном бугарским захтевима, Штрасбургер Пост пише: «Ми смо закључили миру са Румунијом. Али је уређење интереса разних сила четворног савеза привремено. Рат је на истоку завршен теоријски. Међутим, источна питања нису тако јасна као што се мисли. Интересантно је искази да немачки листова, извесно под упливом Вилхелмштрасе, познавајући незасићеност и безграницну пројектијност Бугарске, траже од ове да буде заједничко са оним што јој се да и да одустане од захтева који нису саобразни са услугама које је учинила у овом европском рату.

Штрасбургер Пост дојде: да се интереси Турске и Бугарске у многим питањима

тврдима сукобљавају. Коментаришући бугарске захтеве према Румунији, Франкфуртер Цајтунг вели: Бугарска је влада хтела да присаједини целу Добручу, али јој се ова жеља наје испунила, јер Добручу нису освојиле само бугарске армије, него и турске, немачке и austro-мађарске.

СУЛТАН И КАРЛО

Изменјане «здравице»

Берн, 12. маја
Из Цариграда јављају: На банкету у Јилдизу, у част цара Карла, Султан је изјавио, да се уговори у Брет-Литовску и Букрешту доказ жеље централних сила да заврши рат.

Цар Карло је одговорио да се приближује дан када ће Германо-Аустријанци бити награђени за њихове поднете жrtve.

Својеручним писмом Карло је назименоа Султана да аустријског маршала, изражавајући при том жељу да ближе односе између обе војске. Као одговор Султана је назименоа цара Карла за турског маршала и предао је му лично оред Jmtiaz. Царица Зита одликована је одредном Решадије.

ЗАНИМЉИВЕ СПЛЕТНЕ

Немачка кампања против породице од Парме

Цирих, 12. маја
Фосише Цајтунг претпостави вести, које циркулишу на рачун аустријског двора и које га представљају као гнездо најопаснијих међународних интрига. Фамилија царице Зите се сматра као душа ових интрига.

Германистички лист Лаптигер Нахрихтен доноси серију извештаја који показују Немцима да фамилија од Парме води опасну политику по аустријској линији. Али је уређење интереса разних сила четворног савеза привремено. Рат је на истоку завршен теоријски. Међутим, источна питања нису тако јасна као што се мисли. Интересантно је искази да немачки листова, извесно под упливом Вилхелмштрасе, познавајући незасићеност и безграницну пројектијност Бугарске, траже од ове да буде заједничко са оним што јој се да и да одустане од захтева који нису саобразни са услугама које је учинила у овом европском рату.

Штрасбургер Пост дојде: да се интереси Турске и Бугарске у многим питањима

Сретен Милун Богосав Кузелевић.

Из Љубиша: Вуле Димитрије Драгиша и Пере Петровићи, Илија Радивоје Петриша Паун, Јеримија и Божидар Чубрак, Миленко, Павле, Радоје, Љубиша, Јован и Алекса Смиљанићи, Љубомир, Јанчије Млађен и Стојан Ружомовићи, Драгољуб Перешић и Стеван Кукањац, Радован Јоксимовић и Милић Марич, Светозар Терзић, из Гостиље: Микаило Митровић Сава Туцовић и Тановић.

Благоје Милановић, штаб дивизије п. бр. 216, јавља своме оцу Лазару Милановићу у село Бањи, да је жив и здрав, са ујаком тастом, зетом и осталима и моли за одговор.

Живојин Видосављевић, 2-1, жандарм п. бр. 999 извештава свога оца Ђорђа Видосављевића у село Коненду, срез гроцански, округ београдски да је жив и здрав и моли за одговор.

Сретен Милун Богосав Кузелевић.

Сретење, који су се по том наставили у Швајцарској.

Три најбоље воде, који су заузимали велике војничке подлоге, удаљени су на велико изненађење немачких кругова. Узрјаност је велика и потребно било — вели лист — ређи младом суверену да што пре одузме право фамилије од Парме да управља Аустријом.

Узези са овим нападима немачких листова против аустријског двора, а нарочито против царице Зите, интересантно је истaćи да је радикална немачка странка у Аустрији рекла, да тражи да се у парламенту претресе смисло 14. параграфа о законском праву фамилије од Парме.

Овоме би се могла дodata сумња: да ли цела ова

кампања нема задатак да аустријски двор оспособи за нове интриге?

НАПОРИ АМЕРИКЕ

Грађење нових лађа

Вашингтон, 12. маја
Министар Морине Сједићијевић Држат . Даниел изјавио је, да ће Америка до лета 1919. године, са-градити толики број лађа, да ће сваким олакшати пренос у Француску више милиона војника. Гради се довољан број лаких лађа које ће пратити те транспортне.

Директор за снабдевање Шваб — рекао је он — зајлучио је уговор са једним друштвом о грађењу 130 лађа за сто милиона долара. Свака од тих лађа биће од по 4 200 тоне и мада близину 28 чворова. Све ове лађе биће готове у јесен 1919. године.

Директор за снабдевање Шваб — рекао је он — зајлучио је уговор са једним друштвом о грађењу 130 лађа за сто милиона долара. Свака од тих лађа биће од по 4 200 тоне и мада близину 28 чворова. Све ове лађе биће готове у јесен 1919. године.

У ОЧИ НОВОГ НАПАДА

Коментари и појединости

Париз, 12. — Пти Паризјен мисли, да ће нова немачка офанзива отпочети између Соме и Араса. Она је брзљиво припремљена и наставиће се док се не постигну важни стратешки резултати или док потпуно не пропадне.

Лондон, 12. — Дејли Експрес тврди, да ће Немци једновремено и са великим снагама напасти на неколико места борбеног фронта.

Париз, 12. — Сви јучеранји вечерњи листови јављају да је почетак немачке офанзиве питање часона.

Лондон, 12. — Војни дописник телеграфије без јаја: План савезника је изврстан. Разни извештаји доказују надмоћност савезничке авијатике. У току једног дана енглески су авијатичари оборили 18 непријатељских аероплана и 22 друга приморали се спусте. Ескадриле су бациле више од 18 тона експлозива на непријатељске установе у позадини и у унутрашњости Немачке. Бомбардоване су многе немачке вароши, између којих Махајм седми пут.

Лондон, 12. — Дејли Мел пише: Развијаје и повећавајући наша авијатика даје нам могућност да доспемо до ма које вароши западне и централне Немачке и да бацимо не само неколико десетина килограма експлозива, него читаве тоне. Ова ће акција примо-рати непријатеља да ослаби његов фронт односно да узбуди опадајући разумење снаге авијатике ради одбране отаџбине. Немачки главни штаб зна за опасност која ће се знатно повећати дослаком великих америчких авијатичских снага.

Лондон, 12. — Из последњег коминика види се да су савезничке трупе врло активно ангажоване у локалним борбама на западном фронту и да су за 23 последња часа извршиле много врло успешна предузећа против непријатеља, наневши му врло тешке губитке.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Са кашег фронта

Српски вазниачи извештава

Солун, 12. маја
11. маја јача активност наших патрола у области Ветреника и Јака обострана ватрена активност у области Ђо- вила, Ветреника и Доброг Поља.

Франц коминике

Париз, 12. маја

Наше су трупе одбили

не-пријатељске пре-

паде југо-источно од Меснил Сен Жорж и западно од Нојона. За-робљено је 15 војника југо-источно од Кусија у Шампањи и у Воге зима.

Доцније. — Францу- ски одред продро је у немачке линије узужно од Кани Сир Мац. Одбијен је немачки препад источно од Сампињи.

Берн, 12. маја

Српски вазниачи извештава

Солун, 12. маја